

Велика робота щодо гармонізації наглядових і бухгалтерських вимог здійснюється також і в Базельському комітеті, зокрема в ньому створено окрему групу з питань обліку і аудиту; розроблена основа консолідованої фінансової звітності FINREP. На сьогодні з метою досягнення можливості застосування даних фінансової звітності для регуляторних цілей, особливо — в частині оцінки за справедливою вартістю та створення резервів за активними операціями банків, пропонується використовувати систему «фільтрів», яка застосовуватиметься не до оцінки активів, а до визначення регулятивного капіталу.

В. М. Савченко, канд. екон. наук, докторант,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки УААН», Київ

ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Функції обліку є центральною категорією науки рахунковедення. Окреслення функцій бухгалтерського обліку ґрунтується перед усім на усвідомленні ролі, сутності та задач бухгалтерського обліку. Існування різних підходів до тлумачення сутності бухгалтерського обліку об'єктивно зумовлено його багатоаспектністю. Більш поширеними є натуралістична та реалістична концепції тлумачення сутності бухгалтерського обліку. За реалістичною концепцією, що відповідає сучасним уявленням, бухгалтерський облік як теоретична наука (рахунковедення) має розкривати сутність фактів господарського життя. Його основним завданням є забезпечення можливості пізнання господарської діяльності з метою її оптимізації. Сутність рахівництва, як облікової практики — це організація процесу інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

На різних етапах послідовно виникають та паралельно існують облікові задачі, що пов'язано із тенденціями еволюції обліку, зростанням його ролі та розширенням його цільових функцій відповідно розвитку суспільно-економічних відносин. Облікова система, наукові засади розробки якої є предметом рахунковедення, а побудова — функцією практичного рахівництва має враховувати необхідність постановки та комплексного розв'язання цих задач.

Зміст бухгалтерського обліку — інформація про факти господарської діяльності, становить предмет його теорії, а робоча функція (спостереження, вимірювання, класифікація, узагальнення та передача інформації) обслуговує його практику. Ми вважаємо, що є необхідним досліджувати функції обліку як відносно рахунковедення, так і рахівництва. Основною функцією теорії бухгалтерського обліку є пізнавальна, але в її розвитку є певна суперечливість, що пов'язано з неможливістю інтегрувати облікові дані на макро- і мікрорівнях. Відповідно, розвиток пізнавальної функції обліку на макрорівні пов'язаний з необхідністю розкриття та забезпечення багаторівневого характеру облікової інформації.

Основною функцією теорії бухгалтерського обліку є надання обліковій практиці пояснення щодо того, які облікові моделі можливо використовувати в управлінні.

Сучасна концепція бухгалтерського обліку ґрунтується на системно-цільовому підході. Тенденції розвитку системи управління, ускладнення його механізмів, виникнення якісно нових суб'єктів і об'єктів в умовах ринку, зумовлюють необхідність розширення кола облікових задач і відповідно еволюцію його функцій у напрямі задоволення цільових запитів управління на різних рівнях.

Ми вважаємо, що при обґрунтуванні розвитку функцій обліку необхідно враховувати галузевий аспект. Певна суперечливість у цій позиції має місце, адже функції обліку це категорія теоретична, а за сучасним підходом облікова теорія не має галузевого забарвлення.

Тенденції розвитку функцій обліку безпосередньо обумовлені тенденціями еволюції облікової системи. Щодо цього, у вітчизняній науковій літературі із облікової проблематики (як і на теренах пострадянського простору) в кінці XX сторіччя сформувалося два діаметрально протилежних підходи: перший зводиться до того, що напрямом еволюції обліку є його інтеграція з точки зору реалізації запитів різних споживачів інформації, а другий — диференціація. Нам імпонує концепція, яка заперечує формування бухгалтерської інформаційної системи, як механічного сумування її складових, але й не абсолютизує цілісність системи в контексті виокремлення її підсистем: фінансової та управлінської.

Функції системи управлінського обліку виходять за межі суто облікових систем і охоплюють планування, організацію, безпосередньо облік та контроль, заохочення та компенсацію, оцінку ефективності діяльності менеджерів та персоналу, координацію та обмін інформацією.